

KEDVES MESÉLŐK!

Fontos célomnak tekintem évek óta, hogy minél több gyerekhez, intézménybe, családhoz jussanak el népmesék. A huszonnégy ünnepváró nap huszonnégy lehetőség, egy olyan különleges varázslatra, amelyben az is kap, aki ad, és az is ad, aki kap. Mesélni és mesét hallgatni olyan ajándék, amely nem kerül semmibe, mégis nagyon sokat ér, felejthetetlen pillanatokat jelent; közösen megélt örömet és élményt nyújt a mesélőnek és a mese hallgatójának egyaránt. Olyan erő, amely építi, gazdagítja, megerősíti és segíti megtartani az emberi kapcsolatokat.

Ebben a digitális mesetában az adventi ünnepváró időszakhoz kapcsolódó meséket és népköltéseket, találókérdéseket kötöttem csokorba.¹ Van benne eszkimó mese, keresztény legenda, sok mesélő által mára legendává vált történet. Remélem mindenki talál benne ízlésének és hitének megfelelőt.

A Karácsony közeledtét jelzik az adventi koszorúk, az utcákon és házakon megjelenő karácsonyi fények, a mézeskalács, az egymás felé forduló emberek, s reményeim szerint, jelzi majd sok helyen, egy ünnepváró mesegyertyát gyújtó mesélő, aki kinyitja a mesetekercset, mesedobozt, mesezsákot, vagy meseládikót, vagy a laptopot és mesél. Élőszóval vagy olvasva, de mesÉL! Csak ez számít. Mert ahogy telnek-múlnak az évek, a mesék elmaradhatatlan részévé válnak a karácsonyi készülődésnek, és egyszer csak, majd azok mesÉLNEK, akiknek valamikor meséltünk.

Szívből kívánom, hogy a mesélések ideje, az ünnepváró időszak felejthetetlen ajándéka legyen mindenkinek, amit a karácsonyi csodára várva, igaz szeretettel lehet továbbadni generációkon keresztül!²

Bajzátth Mária

Népmesekincstár Mesepedagógia Műhely szakmai vezető

mese.mesepedagogia.hu

[facebook/mesepedagogia](https://www.facebook.com/mesepedagogia)

¹ Azokat a meseszövegeket válogattam ebbe a mesetárba, amelyeknek a felhasználása jogszerű korlátlan terjesztést tesz számomra lehetővé.

² A bevezető, részben a 2015-ben megjelent Adventi legendák és népmesék kötetem bevezető szövegének felhasználásával készült.

Advent angyalai

Azt mesélik, hogy advent idején négy angyal érkezik a Földre...

Az első, csak jár-kelel az emberek között, de azok annyira „készülődnek” az ünnepekre, hogy sokszor észre sem veszik, ki van közöttük. Az angyal, azért száll le az égből, hogy megnyissa a lelkeket egymás felé.

A második angyal aranyszáלבól szótt kosarat tart a kezében. Ez a kosár nagyon törekeny, de az angyal türelmes és kitartó, embertől emberig haladva kutatja azt, amivel megtöltheti. Azt keresi, ami súlytalan, végtelen, nem kerül semmibe, mégis mindennél többet ér. Keresi a reményt, a hitet és a szeretet. Ezekből aztán az angyalok fényes csillagokat készítenek, hogy az emberek felemeljék a tekintetüket, és az égre nézve, szívüket boldogság töltse el.

A harmadik angyal ünnepváró embereket keres, és ha talál, örömeben megérinti őket egy fénysugárral. A fény ragyogni kezd az emberek szívében, lelkükbe békesség, a szemükbe csillogás költözik, a világ megtelik várakozással.

A negyedik angyal, kezében lantot tart, és énekel a tiszta szívű embereknek. Sok apró angyal kíséri, együtt zengik a béke, a szeretet és a születés dalát. Énekükkel felébresztik a földben szunnyadó magvakat, daluktól nőni kezd a fény, így lesz majd új élet tavasszal a Földön.

(Az ismeretlen eredetű történetet, számtalan forrást és előszavas mesemondást felhasználva újramesélte: Bajzáth Mária)

Megtölteni a termet

Volt egyszer egy messzi-messzi ország, s abban a messzi-messzi országban, egy pompás palotában élt egy nagy, nemes, gazdag király. Mivel élete a végéhez közeledett, el kellett döntenie, hogy a három fia közül melyiknek adja az országát: ki lenne a legbölcsebb, legjobb királya ennek a csodás, javakban bővelkedő országnak. Maga elé hívatta hát őket és így szólt:

– Kedves fiaim, mivel mindhármukat egyformán szeretlek, egy próba elé állítalak benneteket. Ez majd segít eldönteni, hogy melyikőtök kormányozza halálom után az országot. A feladat, amire kérlek, a következő: palotámnak a báltermét pirkadattól éjfélig meg kell töltenetek színültig valamivel, akármivel. Akinek ez sikerül, az kapja meg a koronámat és a királyságomat. Kezdjed te, kedves legidősebb fiam.

A legidősebb fiú gondolkozott, s mivel a környéken jó sok homok volt, azt gondolta ki, hogy majd színültig megtölti a termet homokkal. Nosza, hozzá is látott, száz szolga lapátolta, talicskázta vele a homokot, hordták pihenés nélkül, szakadatlan dolgoztak pirkadattól éjfélig, ám hiába, a terem még csak félig sem telt meg.

A középső fiú úgy gondolta, szalmával próbálkozik, hisz aratás volt, rengeteg a szalma, hátha azzal sikerül megtöltenie a termet a padlótól a mennyezetig. Neki is száz szolga segített, hordták, hányták, vasvillázták, cipeltél a szénát, izzadtak a melegben, ám a pirkadattól éjfélig tartó kemény munka eredményeképp a terem még így is csak kétharmadáig telt meg.

A legkisebb fiú következett. Pirkadatkor leült a bálterem közepére a földre, és nem csinált semmit. Egész nap csak ült és mosolygott. A testvérei elhűlve kérdezték, hogy-mint akar így megfelelni a próbán, de ő csak nyugodtan mosolygott. Majd, amikor elérkezett az éjfél és jött a király, hogy megnézzze, mit végzett a legkisebb fia, a fiú a bálterem közepén ülve elővett egy mécses és meggyújtotta. A mécses fénye egy szempillantás alatt betöltötte a báltermet, a padlótól a mennyezetig, a legtávolabbi sarkocskába és zugba is jutott belőle.

A király szívét mérhetetlen melegség töltötte el, és így szólt:

– Fiam, látom, hogy nemcsak okos vagy, hanem a szíved tele van szeretettel, alázattal és bölcsességgel. Kívánom, hogy királyságod alatt ez a Fény vezéreljen az uralkodásban. És a legkisebb fiú igazán méltó, bölcs és nemes királya lett az országnak.

(Az ismeretlen eredetű történetet, számtalan internetes forrást és élőszavas mesemondást felhasználva újramesélte: Bajzáth Mária)

Mondóka a szív fontosságáról

Ezzel látok, ezzel is, (szemekre mutat)

ezzel hallok, ezzel is, (fülekre mutat)

ezzel érzek illatot, (orra mutat)

ezzel mindent bekapok, mindent el is mondhatok, (szájra mutat)

ezzel fogok, (felemeli a kezér)

ezzel járok, (megérinti a lábát)

boldoggá csak ezzel válok. (szívre mutat)

(Forrás: Bajzáth Mária (vál.) (2014): Itt vagyok, ragyogok! Népmesék a világ minden tájáról 0-4 éveseknek Népmesekincstár1. Kolibri kiadó.)

Népköltések Mikulás napjára

Jani, Mari, Piroska,
tudjátok-e mi van ma?
Hoz az öreg minden jót,
Piros almát, sok diót.
Hát még mit, hát még mit,
Három kiló nokedlit.

vagy egy másik változat:

Jani, Mari Piroska
Tudjátok-e mi van ma?
Hoz az öreg minden jót
Piros almát sok diót.
Hát még mit, hát még mit?
Frissen vágott suhogót.

(magyar népköltés)

Találós kérdések

Kerek élet fája

szép tizenkét ága,

szép tizenkét ágán,

ötvenkét virága,

ötvenkét virágán,

hét gyöngylevelecske,

hét gyöngylevelecskén huszonnégy erecske.

A legtetejébe, három aranyalma,

aki ezt ki találja,

hulljon áldás arra.

(Eszkendő, hónapok, hetek, napok, órák, és a három aranyalma: Karácsony, Húsvét, Pünkösöd)

Virág -télien virágzik, meleg napon elázik. Mi az? (jégvirág)

Népköltés arról, hogy a jó elnyeri méltó jutalmát...

Íze van a sónak

Íze van a sónak,

Értelme a szónak,

Hidege a hónak,

Tüze a jó lónak,

Feneke a tónak,

Jutalma a jónak.

(magyar népköltés)

A karácsonyvirág legendája

Mindenki a templomba igyekezett. A kicsiny mexikói városka valamennyi lakója misére sietett. Karjuk ajándékokkal volt megrakva – gyümölcsökkel, zöldségekkel és édességekkel –, hiszen karácsony este volt, és mindnyájan kedveskedni akartak valamivel a Kisjézusnak. Manuel csak nézte, amint elhaladtak mellette. Figyelte, ahogy nevetnek. Hallgatta, ahogy énekelnek. Nézte, ahogy együtt örvendeznek és vigadoznak. Velük örülni azonban nem tudott, hanem keserű könnyeket törölt le az arcáról. Manuel ugyanis utcagyerek volt – egy szegény, nincstelen árva, aki semmit sem adhatott a Kisjézusnak. Próbált koldulni, de az emberek kinevették.

- Még hogy a Kisjézusnak kéred! – gúnyolódtak rajta. – Ismerjük a fajtádat! Tudjuk, hogy magadnak tartanád meg!

Az is megfordult a fejében, hogy lop valamit. Na de lopni? Éppen a Kisjézusnak? Az bizonyára rosszabb lenne, mint ha semmit sem visz. Így inkább távolt maradt a többiektől. Amikor aztán mind becsoszogtak a templomba, és becsukódott mögöttük a templomajtó, Manuel odalopakodott egy nyitott ablakhoz, és bekukkantott. Olyan szép volt minden – a gyertyák, a díszek és az ajándékok! Több száz volt belőlük a Kisjézus és édesanyja szobra körül! De minél tovább nézelődött, annál jobban elszomorodott. Végre aztán térdre borult és imádkozni kezdett:

- Drága Kisjézus! Én más vagyok, mint azok ott a templomban. Nekem nem telik ajándékokra. Úgyhogy kérlek, fogadd el az imámat és a könnyeimet! Sajnos semmi mást nem adhatok neked karácsonyra.

Manuel keservesen sokáig sírt és imádkozott, de amikor letörölte a könnyeit és kinyitotta a szemét, mit látott? Egy virág nőtt ki a lába előtt a földből, melyet könnyei záporával öntözött! Úgy ragyogott, akár a csillag Betlehem egén, a levelei pedig vöröslöttek, mint a vér.

- Csoda történt! – kiáltotta Manuel, s azzal tövestől kirántotta a virágot a földből, és beszaladt vele a templomba.

- Nézzétek! – kiabálta, ahogy végigfutott a sorok között. – Ide nézzetek! Most már én is tudok mit adni a Kisjézusnak!

Egyesek sutyorogni és morgolódni kezdtek. Rossz szemmel nézték, hogy valaki megzavarja az istentiszteletet. Ám amikor megpillantották a virágot, zúgolódás helyett álmélni kezdtek.

- Ez valóban csoda – állapította meg a pap. – Soha nem láttam még ilyen virágot.

Manuel virága, ami égis szálló imából és könnyekből nőtt, azóta az egész világon az ünnep díszé. Mexikóban „karácsonyvirágnak” hívják.

Hozzánk is került belőle, nálunk „mikulásvirág” a neve.

(A mexikói legenda forrása: Bajzáth Mária (vál.) (2015): Adventi népmesék és legendák. 24 ünnepváró történet a világ minden tájáról. Meseközpont Alapítvány)

Mennyei jó és pokoli rossz

Élt egyszer egy ember, aki meg akarta tudni mi a mennyei jó és a pokoli rossz. Addig imádkozott, amíg a Teremtő engedett könyörgésének, elküldte érte egy angyalát. Az ember egy ajtó előtt találta magát. Amikor az ajtó megnyílt előtte, az ember egy termet látott, ahol minden elő volt készítve egy lakomára. A terem közepén lévő hatalmas kerek asztalon nagy tál leves gőzölgött, a sültnek ínycsiklandozó illata volt, szebbnél-szebb, ízesebbnél-ízebb falatoktól, finomabbnál -finomabb italaktól roskadozott az asztal. A lakomázók körben ültek, és átkozódtak, veszekedtek, sikoltoztak az éhségtől, ájultak a szomjúságtól, nem tudták magukhoz venni az ételt mert a kanalak, amik az asztalon heverték, oly hosszúak voltak, hogy nem érték el velük a szájukat. Kinyújtották karjukat, hadonásztak, egymást verték fejbe, de a szájuk üres maradt. Éheztek, habár rengeteg étel feküdt előttük. Az ember tudta, hogy sikításuk és ordításuk a legrosszabb rossz. Mivel megismerte a tudást, az ajtó bezárult előtte. Az ember térdre esett és szemét lehunyva könyörgött az Úr angyalának vigye el őt e szörnyű helyről.

Mikor ismét kinyitotta szemét, kétségbeesett és reszketett a félelemtől, mert ugyanazt az ajtót pillantotta meg. Amikor az ajtó megnyílt előtte, az ember ugyanazt a termet látta, ugyanazt az asztalt. Az asztal közepén ugyanazok a tálak gőzölögtek, körülötte ugyanazok az emberek ültek, és a kezükben ugyanazok a kanalak voltak. Semmi sem változott és mégis minden. Mert az emberek, ugyanazokkal a hosszú kanalakkal most átnyúltak az asztal fölött és egymást etették. A sikoltozás megszűnt, a sírások és átkok pedig átalakultak áldásokká. Az ajtó bezárult. Az ember megértette a mennyei jó és pokoli rossz természetét és a kettő közötti hajszálvékony szakadékot és mindenkinek elmesélte. Most, itt, nektek mondta el...

(A mese szövegét, Yehuda Berg: A kabbala és szeretet, Bajzáth Mária: A rabbi és az oroszán mesegyűjtemények, és Madár előszavas mesemondása alapján újramesélte: Bajzáth Mária)

A jószívű királyfi

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy királyfi. Egyszer elszekerezett a szegény ember háza előtt. Hát, csak elbámulta magát, mikor meglátta a sok gyermeket, és látta, hogy olyan rongyosak, mint a koldusok. Rögtön megkérdezte:

- Kié ez a sok gyermek, te szegény ember?
- Mind az enyém – felelte a szegény ember.

Azt mondta erre a királyfi:

- Hallod-e, te szegény ember, gyere ide, adok neked pénzt, öltöztess fel ezeket a gyerekeket!

Csakugyan kapott a szegény ember egy zacskó pénzt. Azzal mindjárt elment, megvette a sok ruhát. Először felöltöztette a legnagyobbikat, aztán a másodikat, aztán a következőt, és úgy haladt lefelé: szépen sorba mindenki kapott valamit, de a legkisebbeknek már nem jutott semmi. Pár nap múlva megint arra járt a királyfi, hát a legkisebbik gyermek éppen akkor fordult ki a kapun. Nézi a királyfi, látja ám, hogy erősen rongyos. Előhívhatja a szegény embert. Azt kérdezi:

- Hát, te szegény ember, nem vettél ruhát a gyermekeknek?
- Vettem én – azt mondja –, de a legkisebbeknek már nem jutott semmi.
- Jól van – szól a királyfi –, itt van ez a zacskó pénz, ez most már elég lesz.

A szegény ember megint elvette a pénzt, el is vásárolta az egészet. Amikor hazakerült, összehívta a gyermekeket, hogy felöltöztesse őket. Most a legkisebbikkel kezdte az öltöztetést, és így haladt felfelé. Öltözködtek, de a legnagyobbik fiú gúnya nélkül maradt: nem volt elég a vásárolt ruha. Egy hónap múlva jött a királyfi harmadszor is, és látja ám, hogy a legnagyobb fiú szinte rongyokban van.

- Ej, te szegény ember, hát mit csináltál azzal a pénzzel? – kérdezte mindjárt a királyfi.

- Ruhákat vettem, kedves királyfi, de most a legkisebbiken kezdtem el az öltöztetést, és csak ennyire futotta. A legnagyobbnak már nem jutott.

Gondolkozott a királyfi, mit lehetne tenni. Egyszer csak magához intette a legnagyobbik gyermeket.

- Állj mellém, hadd lássam, mekkora vagy!

Ott szépen egymás mellé álltak.

– Te mindjárt akkora leszel, mint én, a ruhám már éppen rád illene – mondta a királyfi.

Mindjárt nekifogott, és levetette a ruháját. Szépen odaadta a fiúnak, vegye magára.

Így a szegény ember minden gyermeke fel volt öltöztetve. Urasan, jó ruhába valamennyi.

Ha a királyfi le nem vetkezett volna, az én mesém is tovább tartott volna, de a jószívű királyfi levetkezett, és a mesém bevégeztetett.

(magyar legendamese)

A szív igazsága

A régi időkben viszály támadt a száj, a szem, a fül, az orr, a szív, a kéz és a láb között afelől, melyikük előbbvaló rangban a másiknál. nem volt a veszekedésnek se vége, se hossza.

- Én vagyok előbbvaló – szolt a szem – hiszen mindent előbb veszek észre, mint ti.

- Nem! – ellenkezett a fül – Én vagyok a legelső, mert én hallok meg mindent legelőbb.

Az orr közbevágott:

- Tévedsz, barátom! Csak én lehetek az első, mert én érzem meg legelőbb mindennek a szagát.

- Ó, dehogy, dehogy! Én fontosabb vagyok nálatok – vélte a száj –, hiszen én eszem meg mindent.

Erre már a kéz is beleavatkozott a vitába:

- Tévedtek kedves barátaim. Az első én vagyok! Hát vajon nem én fogom meg mindegyikötök előtt a dolgokat?

- Nincs igazad kedves kéz barátom – szolt közbe most a láb – én vagyok az első köztetek, hiszen én járok, én megyek el mindig mindenhova, ahová éppen kell, megyek-megyek, és bizony bele is fáradok a sok járkálásba.

A szív csendben maradt, nyugodtan ült a mellkasfészekben, és hallgatott. Kíváncsian hallgatta a vitát, mi mindent össze nem hordanak, vajon mi lesz az eredménye?

Azok hatan egész nap veszekedtek, egyikük sem akart a másiknak engedni.

Kilenc nap, kilenc éjjel tartott a vita. Mindegyik azt remélte, majd csak belefárad a másik. De mivel mindegyik ostoba volt, csak a magáét hajtogatta egyre.

Végül, mivel a lármás vita csak nem akart lecsendesedni, a szív megelégelte. Így szolt:

- Szem, orr, fül, száj és kéz, a lábat egyelőre kihagyom, hallgassatok csak ide. Megmondom nektek az igazat. Ostobaságot beszéltek, én vagyok az első köztetek, és utánam a láb következik. Én vagyok az első, mert nélkülem semmire sem volnátok képesek. Ha a szív megáll, nem lát a szem, nem szagol az

orr, nem hall a fül, nem ehet a száj, nem foghat a kéz sem. Ha én megmozdulok, követ engem a láb, azután a kéz, azután te, száj. Te szem csak látni tudsz, semmi egyebet, te fül, csak hallani, te orr, csak szagolni és te száj, csak enni. Ha én nem dolgozom, nem mozdul a láb, a kéz sem foghat semmit, és akkor te száj, nem kapsz enni semmit. Csak ha én dobogok, csak akkor mozdulhat a láb, és csak ha a kéz már megfogott valami ehetőt, csak akkor ehetsz te, száj. Ezért vagyok én az első közöttetek. Én kezdem, s csak azután következhet a ti napi munkátok. Megértettétek? Annyit vitatkoztatok, veszekedtetek itt az elsősegről, hogy nem állhattam meg, meg kellett mondanom nektek az igazságot.

(A celebesz-szigeteki mese forrása:

Bajzáth Mária (vál.) (2014): Itt vagyok, ragyogok! Népmesék a világ minden tájáról 0-4 éveseknek Népmesekincstár1. Kolibri kiadó.)

Luca napra dec 13.

A boldog család

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy boldog család. A férj és a feleség soha nem bántotta egymást, még csak hangos szó sem esett köztük. Nagyon szerették egymást.

Az ördögnek nem tetszett a család boldogsága. Mindig ott settenkedett a férfi és az asszony körül, leste: mikor viheti valamelyiket kísértésbe. Hiába való volt azonban az ördög minden mesterkedése, nem tántorodott meg sem az asszony, sem a férfi.

Élt a faluban egy vén boszorkány. Egyszer elhatározta az ördög, hogy szövetkezik a boszorkánnyal, hátha neki sikerül megrontani a család boldogságát.

- Egy pár szép csizmát kapsz, ha megrontod a boldogságukat! – mondta az ördög a boszorkánynak.

A boszorkánynak éppen sárga csizmára fáj a foga, elfogadta hát az ördög ajánlatát.

A férfi kint szántogatott a mezőn. Éppen szántás ideje volt. Felesége minden délben vitte neki a jó ebédet. Odamegy a boszorkány a férjhez.

- Mit csinálsz, jó ember? – kérdezte tőle.

- Csak szántogatok! – felelte a férfi.

- Nem éheztél még meg?

- Most már mindjárt hozza a feleségem az ebédet! – válaszolta az ember, és nézett a falu felé, ahonnan ilyenkor szokott feltűnni a felesége a kosarával.

A boszorkány gyorsan elillant, felült söprűjére, s gyorsan berepült a faluba. Egyenesen az asszonyhoz ment.

- Mit csinálsz, jóasszony? – kérdezte tőle.

- Megfőztem az ebédet, most készülök a mezőre az uramhoz. Kiviszem neki az ennivalót! – felelte az asszony.

- Nem kell ma ebédet vinned, épp most jövök tőle. Azt üzeni, hogy mindjárt végez! Még egy-két fordulója van, aztán már jön is haza! – hazudta a boszorkány.

Az asszony nem hitt a boszorkánynak, és csak rakta bele az ételt a kosárba, hogy vigye az urának a mezőre. A boszorkány azonban csak beszélt neki, bizonygatta, hogy úgy van, ahogy ő mondja. Közben elővett egy szép kendőt, meg egy szép mellényt, és biztatta az asszonyt, hogy próbálja fel ezeket, meglátja, milyen szép menyecske lesz bennük. Az asszony először nem akarta, de aztán csak felkötötte a kendőt, a mellényt is felvette. A boszorkány akkor tükröt vett elő, és mutatta az asszonynak, hogy nézze csak meg magát, mennyire igaz, amit ő mondott: ilyen szép menyecske nincs is a környéken. A kendő is, meg a mellény is igen jól állt az asszonynak. Elnézegette magát sokáig a tükörben. Észre sem vette, hogy lassan eltelt a fél délután.

A boszorkány, amikor elérte célját, újra felült a seprűjére, és kirepült a mezőre. A férfi már régen megetette, megittatta a teheneit. Nem tudta, miért nem jön a felesége. Éhes volt nagyon, a szeme szikrázott az éhségtől, de hajtotta a munka, hát befogta újra a teheneiket és szántott tovább.

- Na, jó ebédet hozott a feleséged? – kérdezte a boszorkány az embertől.

- Nem hozott ma bizony semmilyen! – felelte a férfi. – Biztosan valami fontos dolga akadt. Sietek is este haza, hátha valamiben segítenem kell neki!

- Hih-hihiiii! – nevetett éles hangján a boszorkány. – Nem kell annak semmi segítség, csak útban lennél, ha most hazasietnél. Én tudom, miért nem kaptál ma ebédet, te jó ember. Vendége volt az asszonynak. Egy deli fiatalember. Kendőt és mellényt kapott a feleséged tőle. Most is nézegeti magát a tükörben.

Elsötétül a világ a boldog ember előtt. Ilyet mondani a feleségéről! Kapta is mindjárt az ostorát, hogy végighúzza a csúnya vénasszonyon, de az már messze repült az erdő felett.

Nem ment tovább a munka az embernek. Nem hitte el, amit a boszorkány mondott, de azért mégis csak kezdett gyanakodni, hiszen a gyomrán érezte, hogy valami rendkívüli történhetett a feleségével, mert eddig mindig pontosan hozta az ebédet.

Felrakta az ekét a szekérre, és indult nagy sebesen haza. Szegény fáradt teheneit egész hazáig ostorozta.

Otthon a felesége még mindig a tükör előtt nézegette magát.

- Hát mégis igazat mondott a boszorkány! – mondta keserűen az ember, és jól elverte a feleségét. Meglett köztük a harag. A boszorkány megkapta a sárga csizmát. Fel is húzta és egyenesen a boldogtalan család házához sietett. Látta,

hog az ördög megelekedve leselkedik be az ablakon. Az ördög és a boszorkány elkezdett táncolni örömeben, csak úgy döngött alattuk a föld.

Mikor az asszony kisírta magát, megkérdezte az urától, miért nem jött haza ebédre, ha megüzente, hogy hazajön. Ekkor tudták meg mindketten, hogy a boszorkány vezette félre őket. Az rontotta meg a boldogságukat. Az asszony mindjárt bele is dobta a kemencébe a kendőt meg a mellényt, aztán megfogadta, hogy soha semmilyen csábításnak nem enged. Szent lett a béke közöttük, újra boldogok lettek. Még most is élnek, ha meg nem haltak.

(magyar népmese)

A csillagruha

Volt egyszer egy lányka; apja is, anyja is meghalt, s ő maga olyan nagy szegénységbe jutott, hogy már nem volt egyebe, mint az egy szál rajta való ruhája meg a kezében egy darabka kenyér. Gondolta szegény lányka, ha már nincs senkije, semmije, mit időzzék a faluban; elindult hát, neki a világnak, az egy szál rajta való ruhában, kezében a darabka kenyérrel.

Ahogy megy, mendegél az országúton, szembejön egy öregember, meglátja a lányka kezében a kenyeret, és azt mondja:

– Jaj, édes lelkem, három napja nem ettem, rettentően éhes vagyok, kérlek, szánj meg egy darabka kenyérrel!

A lánykának megesett a szíve az éhes öregemberen, és odaadta neki a kenyerét. Ment tovább, egyszer csak lát az út mentén egy didergő kisfiút. Azt mondja a kisfiú:

– Jaj, kérlek, szánj meg engem, látod, majd megfagyok itt a hidegben, legkivált a fejem fázik.

A lányka odaadta a kendőjét a kisfiúnak, és ment tovább. Ahogy ment, mendegélt, szembetalálkozott egy anyókéval.

– Jaj, édes lányom – mondja az anyóka –, látod, milyen keserves sorsra jutottam, már egy rongyos ruhám sincs, amivel a testemet befedhetném.

A lányka megszánta az anyót, levetette a ruháját, ráadta az anyókára, és ment tovább.

Ahogy megy, mendegél, talál az útfélen egy öreg koldust; mutatja az öreg koldus a lábát:

– Jaj, édes lányom, látod, hogy feltörte a talpamat ez a köves út, menni se bírok tovább, csak ülök itt az útfélen a fagyban.

A lányka megszánta a koldust, levetette gyorsan a cipőjét, és nekiadta. Mezítláb ment tovább, de már így, cipő nélkül, ruha nélkül szégyenkezett tovább az úton menni, letért hát, be egy erdőbe. Közben beesteledett, leszállt a sötétség. Ment a lányka az erdőben, egyszer csak hallja, hogy valaki sír, siránkozik a fák közt:

– Jaj nekem, boldogtalannak, egy árva ingem nem sok, anyim sincsen, nincs semmim amivel fázó testemet betakarhatnám!

A lányka nem is nézte, ki az, mi az; gyorsan lehúzta magáról az egy szál inget, amiye még volt, és odaadta a szegény siránkozóknak.

„Úgyis sötét van, nem lát senki, ellehetek ing nélkül is” – gondolta.

Azzal fölpillantott a magasba és látta, hogy egyik csillag a másik után gyullad ki az égen. Aztán mintha az ég megmozdult volna, mintha egy kicsit megrázta volna magát, és a következő pillanatban elkezdtek zizegve hullani a csillagok, és ahogy hullottak, mindjárt össze is fonódtak, és a lányka, aki mindenét elosztotta, egyszerre csak ott állt tetőtől talpig fényesen, zizegő, csillogó csillagruhában. A derekán pedig csillagkötény volt, és a csillagkötény zsebében egy halomnyi csillagokból való drágakő; és a kislány soha többé nem látott ínséget, holta napjáig gondtalanul élt a csillagpénzből.

(A Grimm mese forrása:

http://www.szentkeresztplebania.hu/a_csillagruha_1.html A mesét az internetes forrás felhasználásával újramesélte: Bajzáth Mária)

Szegény ember hídja

Mikor Krisztus urunk a földön járt Szent Péterrel, sokszor átment egy folyón, amelyen nem volt se híd, se palló. Láta ezt egy szegény ember, aki a folyóhoz közel lakott, és azt mondta a fiának:

– Fiam, csináljunk hidat a folyóra, hogy ne kelljen azoknak a szegény vándoroknak mindig a vízben járni.

Mert az ember szegény vándornak nézte Krisztust és Szent Pétert. Csakugyan csináltak is egy keskeny hidat a folyóra. Olyat, amelyet tudtak, de az éppen jó volt, és mikor Krisztus urunk megint arra jött, erősen megörült neki. Mondja Szent Péternek:

– Mit gondolsz, Péter, mit érdemel az a szegény ember, aki ezt a hidat csinálta?

– Az bizony, uram, megérdemelne egy olyan pipát, mely mindig ég; egy olyan zacskót, amelyből a dohány soha ki nem fogy; és egy olyan kulacsot, melyből mindig folyik a bor.

Krisztus urunk mindjárt meg is adta a pipát is, a zacskót is, a kulacsot is.

Azzal mentek tovább, de pár hét múlva, megint a hídra kerültek, és Krisztus urunknak olyan jól esett, a hídon keresztülmenni, hogy ismét megkérdezte Pétert:

– Mit gondolsz, Péter, mit érdemelne még ez a szegény ember?

– Megérdemelne az, uram, egy olyan kenyeret, mely soha el nem fogy; egy olyan bicskát, amely soha el nem törik, és egy olyan kaszakövet, amelytől egy huzintásra megélesedik a kasza.

Krisztus urunk ezeket is megadta a szegény embernek. Aztán ismét továbbmentek, jártak-keltek a világon mindenfelé. Útközben Krisztus urunk sok jó embert megjutalmazott, sok rossz embert megbüntetett, de úgy egy esztendő múlva harmadszor is visszakerült a hídra. A víz éppen nagyon megáradt, és Krisztus urunk most különösen megörült a hídnak.

Mondta Péternek:

– Mit gondolsz, Péter, mit érdemelne még ez a szegény ember?

Mondotta Péter:

– Megérdemelne ez, uram, egy olyan szántóföldet, amely télen-nyáron terem; egy olyan gyümölcsfát, melynek mindig van gyümölcse; és egy olyan kemencét, amelyben mindig lehet kenyeret sütni.

– Jól van, Péter – mondotta Krisztus urunk –, én ezeket is megadom, mert az a szegény ember igazán megérdemli.

Meg is adta mindjárt. A szegény emberből pedig olyan gazdag ember lett, hogy amikor a fia megházasodott, tizenkét banda húzta, és hét naphét éjjel tartott a lakodalom.

(magyar legendamese)

A kisbojtár ajándéka

Abban a régi időben a pásztorok kint legeltették a nyájukat a mezőkön, és maguk is ott aludtak a szabad ég alatt az állatokkal. Egy szép, csillagfényes éjszakán Betlehemtől nem messze megfényesedett az ég, és a pásztoroknak megjelent egy ragyogó angyal. Annyira megijedtek ezek a szegény pásztorok, hogy ijedtükben mind a földre borultak. De az angyal vigasztalta őket és így szólt hozzájuk:

– Ne féljetek, nagy örömhírt hozok most nektek! Megszületett az üdvözítő Úr, Krisztus! Menjetek Betlehem városába, ott találjátok egy szegény istállóban, jászolban fekszik, barmok közt nyugszik.

Akkor nagyon megörültek a pásztorok, így hát mindjárt fölkerekedtek, hogy menjenek imádni a kis Jézust. Volt köztük egy szegény kisbojtár. Gyerek volt még, nem volt semmije, nemrég állott be szolgálatba. Könyörgött a juhászgazdának:

– Gazduram, vigyél el engem is, nagyon szeretném látni a kis Jézust. – Hát, jól van, gyere! De nem tudom, mit hozol magaddal, mert tenéked nincsen semmi. No, nem baj, majd meghúzódsz hátul, azért lássad te is a Megváltónkat.

Azzal elindultak. Mikor elmentek, ki mit tudott, vitt magával ajándékot a kis Jézusnak. Egyik egy báránycát, a másik egy gidácskát, a harmadik egy kerek sajtocskát. Volt, aki jó meleg gyapjúcskát, volt, aki szép kis subácskát. Amije volt, azt. Csak a kisbojtár nem tudott vinni semmit se. Mikor odaértek, köszöntötték az Úrjézust:

– Üdvözlég, kis Jézuskám, született messiás, hoztam felségednek egy báránycát.

Ment a másik pásztor:

– Üdvözlég, kis Jézuskám, született messiás, hoztam felségednek egy fényes szőrű gidácskát.

Ment a harmadik pásztor:

– Üdvözlég, kis Jézuskám, született messiás, hoztam felségednek egy szép kerek sajtocskát.

Ment a negyedik pásztor:

– Üdvözlégy, kis Jézuskám, született messiás, hoztam felségednek egy kis meleg gyapjúcskát.

Ment az ötödik pásztor:

– Üdvözlégy, kis Jézuskám, született messiás, hoztam felségednek egy cifrán hímzett subácskát.

Mikor a kis bojtárgyerek köszöntötte az Úrjézust, így szólt:

– Hát én nem tudtam hozni neked ajándékot, nagyon szegény szolga vagyok. De ígérem, édes Jézusom, hogy ezentúl a te szolgád leszek.

És a kis Jézus a két csöpp karját feléje tartotta, nevetett, olyan örömmel fogadta a bojtár ajándékát. Ez volt neki mind közül a legkedvesebb.

(magyar legendamese)

Az első templom

Valamikor régen, régen élt két testvér. Az öregebbnek csak felesége volt, a fiatalabb testvér feleségével és négy gyermekével élt. Közösen vettek földet, nehéz munkával feltörték az ugart, hordták a köveket, elvetették a gabonát. Öntözték, ápolgatták a búzát, közösen művelték a birtokot. Amikor eljött az aratás ideje, együtt arattak, majd elfelezték a termést... Mindketten elégedettem mentek haza, amikor a teli zsákokat behordták a magtárakba. Azonban eljött az éjszaka, és egyikük sem tudott aludni. A fiatalabb azt gondolta:

"A bátyám meg a felesége idősek már. Nehezükre esik a munka. Semmi segítségük nincsen. Nekem négy gyermekem van, ha felnőnek, mind segítenek. Viszek nekik egy zsák búzát."

Az öregebb pedig így gondolkodott:

"Öcsémnek négy gyermeke van. Több ennivalóra van szükségük, mint nekünk. Viszek nekik egy zsákkal a magaméból. "

Tervüket valóra is váltották, és mind a ketten elvitték a zsák gabonát a másik kamrájába. Reggel, amikor nézték a saját zsákjaikat, megdöbbenve látták, hogy egy sem hiányzik. Elcsodálkoztak nagyon, de egy szót sem szóltak.

Este ismét elindultak, hátukon a nehéz zsákkal, de másnap reggel megint ugyanannyi volt a gabona. Így ment ez napról, napra. A hetedik napon nem volt sötét az éjjel, telihold fényesen világított. Így történt, hogy ahogy mentek egymás háza felé, vállukon a nehéz zsákkal, egyszer csak megpillantották egymást. Mindkettő letette a gabonát, és szívük csordultig telt szeretettel. Megölelték egymást, Hold fénye beragyogta a völgyet és körülölelte a két embert, és azon a helyen, ahol vállaikon a nehéz zsákot cipelve találkoztak, templomot építettek. Életükben, nagy tiszteletben és megbecsülésben részesültek, testvéri szeretetükről pedig máig is beszélnek az emberek...

(Forrás: Bajzáth Mária (vál.) (2014): Itt vagyok, ragyogok! Népmesék a világ minden tájáról 0-4 éveseknek Népmesekincstár1. Kolibri kiadó.)

Hogyan mentették meg a vitézek a Napot meg a Holdat?

Erdőkön, tengereken, magas hegyeken túl, élt egy rettenetes sárkány. Úgy hívták: a Nagy Sárkány. Hatalmas volt és gonosz. Tüzet okádott, mélységes szakadékokat ásott mancsával, farkának csapásával hegyeket borított fel. Ordításától hetedhét határon túl is lehullottak a falevelek és a folyók vize is kiapadt. A Nagy Sárkány egyszer megharagudott az emberekre. Ordított egy nagyot, felegyenesedett, és lerántotta az égről a Napot meg a Holdat. Nyomban sötétség támadt a földön, az emberek rettentően féltek, a Nagy Sárkány pedig rájuk támadt a sötétben. Megragadta és felfalta őket. Azt hitte, mindenkit elpusztított, így nem vette észre, hogy a sztyeppen , a dús fűben meglapult egy kisfiú meg egy csikó. Az erdő sötét rengetegében egy másik fiú rejtőzött el a csikójával, a hegyek között, egy szakadékban pedig egy harmadik, ez is egy csikóval.

A Nagy Sárkány a hóna alá rejtette a Napot meg a Holdat, aztán visszakúszott erdőkön át, tengereken át, hegyeken át az otthonába. A három fiú meg a három csikó kilesett a rejtekhelyéről. Látták, hogy eltűnt a Sárkány, s nőni-növekedni kezdtek, ahogy csak bírtak, hogy minél előbb megnőjenek. Megnőtt az egyik – Föld vitéznek hívták, megnőtt a másik – Tölgy vitéznek hívták, megnőtt a harmadik is, ennek – Hegy vitéz volt a neve.

Föld vitéz nemsokára elindult a sztyeppen éles karddal a kezében. Hollószőrű lova meglátta, és felnyerített örömeiben. A vitéz átölelte a ló nyakát.

– Hol van a fény? Miért van sötét körös-körül? – kérdezte tőle.

Türelmetlen volt a ló, kapálta a fűvet, alig várta, hogy Föld vitéz felpattanjon a nyergébe. Amikor felült Föld vitéz, hollószőrű lovára, azt mondta neki:

– Menjünk el jó lovam, keressük meg a Napot. Nem élhetünk világosság nélkül.

Ahogy a lován léptetett, felderengett előtte valami a sötétben. Tölgy vitéz álldogált az út szélén, egy hatalmas fával játszadozott, mint valami kis pálcával, egyik tenyeréből a másikba hajigálta. Észrevette Tölgy vitéz a lovast, és rákiáltott:

– Hová mégy, bátyám?

– Megyek a Napért, megyek a Holdért. Keresem a fényt – felelte Föld vitéz.

– Veled tartanék én is. Van egy jó fütykösöm .

– Gyere – hívta Föld vitéz.

Felült Tölgy vitéz hófehér lovára. A fehér ló elindult a fekete mellett. Ment a két vitéz, a két testvér, hogy felkutassa a Napot meg a Holdat. Mentek egy napig, mentek kettőig, egyszer csak látják ám, hogy a hegyek közt, a sötétben megmozdul valami. Jobban megnézték – hát a harmadik testvér volt az, Hegy vitéz. Ott ült egy sziklán, s egy roppant követ görgetett a tenyerén, mint valami labdát.

– Hová-merre, testvéreim? – kiáltott rájuk Hegy vitéz.

– Megyünk a Napért, megyünk a Holdért. Visszaszerezzük a fényt – felelték a bátyjai.

– Én is veletek mennék! Van egy jó kis kavicsom.

– Gyere, öcsénk – hívta a két vitéz.

Hármasban folytatták az utat. Föld vitéz hollószőrű lovon, Tölgy vitéz hófehér lovon, Hegy vitéz deresen. Egyszerre lépett mind a három ló. Ment a három testvér, hogy megkeresse a Napot meg a Holdat, hogy visszaszerezze a világosságot. Mentek, lovagoltak: kiértek egy széles tisztásra. Látják ám, hogy a Fehér folyó kanyarog előttük, ezüsthíd feszül fölötte, ezüstház áll a partján. Leszálltak a vitézek a lóról, kicsapták legelni a három paripát, maguk pedig beléptek a házba. Leírni sem tudom, mennyi szépet láttak odabenn! A falak ezüstcsillagokkal kiverve, mindenütt ezüstszőnyegek, ízes falatoktól roskadoztak az asztalok, nagy fényesség volt körös-körül – a gazda meg sehol. Ettek-ittak a vitézek, aztán leheveredtek a puha szőnyegekre, és elaludtak. Pontosan éjfélkor felnyerített a fehér ló. Meghallotta Tölgy vitéz, felkelt, fogta a fütykösét, és kiment a hídra. Felmordultak, zúgni kezdtek a Fehér folyó hullámai. Egymás után kilenc hullám közelgett a vízben. A legutolsó ezüsttrónust táncoltatott a hátán. Az ezüsttrónuson a kilencfejű sárkány ült, kilenc fején kilenc koronával. A sárkány iszonyatos hangon elbődült:

– Én vagyok a Nagy Sárkány kisebbik fia. Megvívok veletek, három vitézek! Széttplek benneteket, tűzbe vetem testeteket, szélbe szórom hamutokat!

– Ne kérkedj Nagy Sárkány kisebbik fia! – felelte Tölgy vitéz.

Megragadta a fütökösét, suhintott egyet, és leröpült a sárkány mind a kilenc feje. A kilenc ezüstkورونا elgurult a sztyepp fűvében, fekete füst szállt, forró szurok szaga áradt szét mindenfelé. Tölgy vitéz visszament a házba testvéreihez.

– Keljetek fel, testvéreim. Itt már nincs több keresnivalónk. Menjünk tovább. Talpra ugrottak a testvérek, lóra ültek, és lovagoltak tovább, és egyszer csak látták, hogy a Fekete folyó kanyarog előttük, arany híd feszült fölötté, színarany palota a partján. Megálltak a vitézek, kicsapták a lovukat legelni, maguk pedig beléptek a palotába. Káprázott a szemük a sok szépségtől. Aranycsillagok ragyogtak a mennyezeten, a falak aranycsipkés selyemszőnyegekkel voltak teleaggatva. A szobák közepén terített asztalok, a sarkokban aranyhímes váncosok– a gazda pedig sehol.

Ettek-ittak a vitézek, aztán nyugovóra tértek, mély álomba merültek. Föld vitéz mégis meghallotta éjfélkor hollószőrű lova nyerítését, talpra szökkent, előkapta éles kardját, és kilépett a házból. Látja ám, hogy tizenkét fekete hullám közeleg a Fekete folyón, magasabbnál magasabbak, meg-megcsillan rajtuk az aranyfény. Az utolsó hullámon aranytrónus úszik, a trónuson a tizenkét fejű sárkány ül, tizenkét fején tizenkét koronával. Rettentő hangon elkiáltja magát a sárkány:

– Én vagyok a Nagy Sárkány nagyobbik fia. Megmérkőzöm veletek, három vitézek! Széttéplek benneteket, tűzbe vetem testeteket, szélbe szórom hamutokat!

– Várj, korai még a dicsekvés Nagy Sárkány nagyobbik fia! – mondta Föld vitéz.

Felemelte éles kardját, megsuhintotta, és egy csapásra leszelte a sárkány tizenegy fejét. Elgurult a tizenegy aranykورونا a sztyepp fűvében, zizegni kezdett tőle a fű. Most már könnyörgőre fogta a sárkány:

– Szánj meg engem, vitéz, kegyelmezz utolsó fejemnek! Hagyd meg az életemet! Cserébe visszaadom neked a Napot meg a Holdat.

Az aranytrónus alól elővette a Napot meg a Holdat, és odaadta Föld vitéznek. Föld vitéz eltette a Napot a jobb zsebébe, a Holdat a bal zsebébe, aztán fogta a kardját, és lecsapta a sárkány tizenkettedik fejét. Tűz meg füst gomolygott a folyó fölött. A sárkány elnyúlt a fűben, aztán fűjt egyet, és kilehelte páráját. Futott Föld vitéz a házba, felébresztette alvó testvéreit.

– Keljetek fel, öcsém! Visszaszereztem a Napot meg a Holdat. Siessünk, vigyük vissza szülőföldünkre a világosságot.

Lóra pattantak a vitézek, nekivágtak a sztyeppnek. Nagy volt a sztyepp, széles, beláthatatlanul hatalmas. Mentek a vitézek, lovagoltak, ügettek a jó lovak, ügettek, de nehezen fogyott előttük az út. Elfáradtak a testvérek, megálltak a sík mezőn, leheveredtek a fűbe. Alighogy elaludtak, a sötétből előkúszott a Nagy Sárkány. Gyűrűt csavart a testéből, körülfonta a három alvó vitézt, gonoszul sziszegett, nevetett.

– Most nem menekültök, elvetemültek! Bosszút állok rajtatok vakmerőségetekért, fiaim levágott fejeiért!

A lovak felriadtak, és nyeríteni kezdtek. Felébredt a három testvér, egy pillanat alatt lóra pattantak, át akarták ugratni a Nagy Sárkány testét. A Nagy Sárkány sziszegett, tekergőzött, gyűrűbe csavarta a farkát, tüzet fújt a vitézekre. Nekirugaszkodott a deres, elbotlott. Lovásával, Hegy vitézzel együtt egyenesen a sárkány torkába esett. Nekirugaszkodott a fehér ló: ez sem tudta átugrani a sárkány testét. Tölgy vitéz is a sárkány torkába esett lovával együtt. A legidősebb testvér magára maradt. Hollószőrű lova azt mondta neki:

– Ne kímélj engem édes gazdám, de magadat se, pusztítsuk el a Sárkányt!

Jobbra-balra ugratott Föld vitéz, villogtatta a kardját, egyik sebet a másik után ejtette a sárkányon. Végül suhintott egy nagyot – és felhasította a sárkány gyomrát. Előugrott Tölgy vitéz meg Hegy vitéz. Segítségére siettek a bátyjuknak.

A három vitéz együtt, egy-kettőre végzett a Nagy Sárkánnyal. Rengeteg ember özönlött elő a sárkány gyomrából, előjött mindenki, akit valaha felfalt. Sereglettek az emberek, volt, aki sírt örömeiben, volt, aki énekelt. Föld vitéz akkor belenyúlt jobb zsebébe, elővette a Napot, és felhajította a magas égre. Végiggördült a Nap az égen, keletről nyugatra. Ragyogó fény ömlött el az egész Földön. Amikor lenyugodott a Nap, bal zsebébe nyúlt Föld vitéz, és elővette a Holdat. Feldobta a magasba azt is – lassan gördült a Hold a Nap után, végigszállt az éjszakai égen. Tündökölt a Hold, s már az éjszaka sem volt félelmetesen sötét. Az emberek megnyugodtak, és elaludtak. A három vitéz csak állt, és gyönyörködött az emberek boldog álmában, aztán lóra kaptak, és messzire lovagoltak. Hátuk mögött pirosan hasadt a hajnal – új napra ébredt a Föld. A Nap meg a Hold azóta is minden nap végig járják égi útjukat, és Föld vitézről, Hegy vitézről meg Tölgy vitézről, máig is mesélnek mindenfelé, szerte a világon.

(A csuvas mese forrása: Bajzáth Mária (vál.) (2016): Így megyek az iskolába. Népmesék a világ minden tájáról 6-8 éveseknek Népmesekincstár3. Kolibri kiadó.)

A varázsecset

Élt egyszer messzi tengeren túl egy kisfiú, akinek Ma Liang volt a neve. Apja, anyja meghalt, s ő már egész kicsi korától kezdve abból élt, hogy száraz ágakat szedegetett az erdőben, hazavitte, és eladta tűzrevalónak. Jóraivaló, értelmes fiú volt Ma Liang, mindig sokat álmodozott, az járt az eszében, hogy ő bizony híres festő lesz, noha még arra sem tellett neki, hogy ecsetet vegyen magának. Egy reggel, amint fáért igyekezett az iskola melletti úton, benézett az iskolamester ablakán, és látta, hogy az éppen festeget. Tágra nyílt szemmel bámulta a fűgén mozgó kezét; hogyan varázsol egy-két ecsetvonással tarka képet a finom selyemre. Besurrant az iskolába és nagy bátran megszólította a mestert:

– Mester, régi vágyam már, hogy festeni tanuljak. Nagyon kérlek, adj nekem egy ecsetet.

– Mi az ördög! – meresztette rá a szemét a mester. – Te koldus vakarcs, te akarnál festeni? Biztosan megkergültél!

Ezzel kilökte a legénykét az ajtón. De Ma Liangot nem egykönnyen lehetett eltéríteni szándékától.

– Hát a szegény ember gyereke nem tanulhat meg festeni?! – támadt fel benne az indulat.

Fejébe vette, hogy tanulni kezd. És ezután nem volt olyan nap, hogy ne festett volna. Valahányszor a hegyeket járta tűzrevalóért, egy-egy alkalmas faággal lépten-nyomon madarakat rajzolt a homokba; amikor meg nádért ment a folyóhoz, kezét beledugta a vízbe, és nedves ujjával halat mázolt a parti sziklára; otthon pedig odújának négy falára véste szegényes bútorainak mását. Telt-múlt az idő; és minthogy Ma Liang egyetlen napot sem mulasztott el rajzolás nélkül, kézügyessége rohamosan fejlődött. Akik látták a képeit, szinte várták, mikor röppennek már el énekelve a madarai, mikor buknak víz alá a halai, annyira élethűek voltak a rajzok. De Ma Liangnak még mindig nem volt ecsetje, pedig sokat ábrándozott róla. Egy este, belefáradva az egész napos munkába és rajzolgatásba, Ma Liang, alighogy lehajtotta fejét szalmazsákjára, tüstént mély álomba szenderült. Egyszer csak látja, hogy egy öregember, kinek hosszú fehér szakálla a földet söpri, eléje lép, és egy ecsetet nyújt át neki.

– Nagyon vigyázz rá – intette –, mert ebben az ecsetben varázserő van!

Ma Liang kezébe vette az ecsetet. Nehéz volt, és fényes, vert arany nyele úgy tündökölt, mint a nyári csillagok.

– Csodaszép ez az ecset! – ujjongott Ma Liang. – Nagyon szépen köszönöm...

De be se fejezhette szavait, mert az ősz szakállú öreg eltűnt. A legényke felriadt. Álom volt tehát! Ám amikor magához tért, észrevette, hogy a varázsecset ott fénylett a kezében. Nézte-nézte, és azt sem tudta, hova legyen ámulatában.

Ma Liang fogta a varázsecsetet, és tüstént festett egy madarat. De alig készült el vele, a madár meglebbentette szárnyát, felszállt az azúros levegőbe, és boldog dalba kezdett, hogy Ma Liang szívét megörvendeztesse. Halat is rajzolt varázsecsetével, fűgén perdült a hal farka, és beledobta magát a folyóba, majd virgonc örömmel fickándozott, hogy Ma Liangnak örömet szerezzen. Boldog elragadtatásában Ma Liang szólni sem tudott.

Ezután mindennap végigjárta faluját varázsecsetével, és azt festette, ami éppen hiányzott a szegényeknek: ekét, kapát, vödört, olajmécsest. Ámde nem sokáig tudta megőrizni a titkot. A varázsecset híre csakhamar a falu gazdag földesúrához is eljutott; két szolga sietett a fiúhoz azzal a paranccsal, hogy tüstént jöjjön az úrhoz, fessen az ő gyönyörűségére. Bár csak gyenge legényke volt Ma Liang, ám bátorság dolgában nem szorult senki fiára. Ismerte ő jól az urakat, és akárhogy fenyegette is a zordon nagyúr, akárhogy hízelgett neki, ígért fűt-fát, egy icipici képet sem volt hajlandó festeni neki. Haragra lobbant az úr, és bezáratta Ma Liangot az egyik istállóba, hogy majd éheztetéssel megtöri.

Három nap múlva sűrű pelyhekben kezdett hullani a hó, és estére vastag, puha dunnával ráterült a földre, házra, fákra, mindenre. A földesúr, gondolván, hogyha az éhhalál meg is kímélte volna Ma Liangot, a metsző hideg úgylis elpusztította, bement az istállóba.

Amint az ajtóhoz ért, látta, hogy a réseken vidám vörösen villózik át egy kályha lángja, és finom, áradó ételszag csiklandotta az orrát. Bekukucskált az egyik repedésen; hát mit látott! Ma Liang hatalmas kályha mellett üldögélt, és meleg lángost evett. Az úr alig akart hinni a szemének. Hogy került ide a kályha és a forró lángos a semmiből? Csakhamar rájött, hogy biztosan megfestette őket Ma Liang. Tajtékozó dühvel szolgáláért kiáltott, hogy öljék meg Ma Liangot, és ragadják el tőle a varázsecsetet.

Be is rontott vagy tíz szolga az istállóba, de Ma Liangnak addigra már se híre, se hamva nem volt. Csupán egy létrát találtak az egyik falnak döntve, azon szökött meg a fiú. Tüstént nekirontott a létrának a nagyúr, de alig ért a harmadik fokára, lebukfencezett a földre. És mire újból talpra ugrott, már a létra sem volt sehol.

Ma Liang megmenekült ugyan a földesúr karmaiból, de a faluban nem maradhatott, mert csak bajt hozott volna a barátaira, akik rejtegették. Tudta, hogy el kell mennie messze-messze. Búcsút intett hát az ismerős kunyhóknak, és meghatottan suttogta:

– Isten veletek, drága barátok!

Aztán festett egy szép paripát, a hátára pattant, és elvágatott az országúton. Nem jutott még messzire, amikor vad lódobogást hallott a háta mögött. Megfordult vágató lován, és látta, hogy a nagyúr csörtet utána lóháton, húsz jó szolgájával. Magasra tartott kezükben fáklyák lobognak, a rőt lángnyelvek, mint megannyi friss vérpatak úgy csordultak le a nagyúr csupasz kardjának villogó vasán. Már csaknem a sarkában voltak. Ám Ma Liang nyugodtan elővette varázsecsetjét, és íjat meg nyílvezzőt festett vele. Aztán hátrafordult a nyeregben, rátette a vesszőt az újra, s jól megfeszítette az ideget. „Hijju!” A nyílvezző a földesurat találta el. Az rábukott a ló nyakára, majd a földre henteredett. Ma Liang meg sarkantyúba kapta paripáját, és a ló úgy tört előre, mintha szárnyai nőttek volna. Ment, vágatott egész éjszaka, de száguldott másnap is, mígnem alkonyat felé egy városhoz ért. Gondolta, egyelőre megtelepszik benne, mert a szülőfalujától már elég messze jutott. Mivel azonban sehogy sem kapott munkát, festegetni kezdett, és eladta a képeket a piacon. De hogy a titkát ki ne fürkésszék, gondosan ügyelt arra, hogy ezek ne kelhessenek életre. Ezért a madaraknak nem festett csört, és a többi állatot is úgy vitte a vászonra, hogy egy lábuk, vagy a szemük hiányozzék.

Mégis megtörtént a baj. Darut festett az egyik reggelen, de szem nélkül. Ám nem ügyelt az ecsetre, és egy tintacsöpp odafröccsent a szem helyére, mire a daru azonnal kitárta szárnyait, és elrepült. Az eset híre, persze azonnal lázba hozta a várost. Akadt mindjárt olyan minden lében kanál, aki jelentette a császárnak. Testőrök rohantak Ma Liangért, hogy az udvarba kísérjék. Ma Liang nem akart menni, de a mesés ígéretek és a fenyegetések jobb belátásra bírták.

A legényke eleget hallott már a császár kegyetlenkedéséről, amivel a szegényeket sanyargatta, és gyűlölte szíve mélyéből. Esze ágában sem volt, hogy szolgálatába szegődjék. Amikor a császár ráparancsolt, hogy sárkányt fessen, rút varangyot pingált helyette; amikor meg griffmadarat akart a császár, kakast festett. Az ocsmány varangy és a szemtelen kakas ott ugrált és röpködött sután a császár körül, szerteszét pottyantva mocskát, amíg csak elviselhetetlen bűz nem lepte el az egész palotát. Ekkor a császár dühében parancsot adott testőreinek, hogy tépjék ki a varázsecsetet Ma Liang kezéből, őt magát pedig vessék a legsötétebb tömlőc fenekére. Amint megszerezte a császár a varázsecsetet, tüstént nekiült festeni. Először is festett egy aranyhegyet. Aztán úgy gondolta, hogy egy aranyhegy mégsem lesz elég, festett hát mellé még

egyed, aztán még egyed, úgyhogy végül egy hatalmas hegylánc tornyosult a képen. De gondolnátok-e, mi történt az aranyhegyekkel, mikor a császár befejezte a festést? Bizony egytől egyig meddő kőszirtté váltak. És mivelhogy a csúcsuk volt a legsúlyosabb, rögtön össze is omlottak, és a legördülő sziklatömbök majdnem összeroncsolták a császár lába fejét.

A császárt még ez sem gyógyította ki mohóságából. Kudarcot vallott az aranyhegyekkel? Nosza, nekiállt aranytégelákat festeni! Mikor kész volt az első tégelával, nagyon kicsinek találta, és festett mellé egy nagyobbat. De ez sem volt elég, még nagyobbat akart. Végül egy hosszú-hosszú fal kerekedett a képen, csupa óriási aranytégelákból. De gondolnátok-e, mi történt az aranyfallal, amikor a császár befejezte a festést? Rettenetes óriáskígyóvá változott, amely kitátott szájával rögtön a császárra rontott. A császár ijedtében elájult. Szerencsére a testőrei idejében a segítségére siettek, különben biztosan megette volna a félelmetes szörnyeteg.

A császár, amikor látta, hogy nem boldogul a varázsecsettel, előhozatta Ma Liangot, és mézesmázos szavakkal ígért neki aranyat, ezüstöt, de még az egyik lánya kezét is felajánlotta. Az ifjú látszólag mindenbe beleegyezett, elfogadta az ajánlatot, de eközben fortélyos tervet eszelt ki a császár ellen. Az pedig elégedetten visszaadta a varázsecsetet.

– Fess nekem hegyeket, pompás nagy erdőket! – kezdte megint a parancsolgatást a császár.

– Ha hegyeket festek – felelte alázatosan a fiú –, esetleg vadállatok rontanak rád az erdőből. Jobb lenne tán, ha először a tengert festeném le neked.

A császár lépre ment. Megparancsolta Ma Liangnak, hogy fesse le elsőnek a tengert.

A fiú kapta a varázsecsetet, egy vonás, két vonás, és máris ott csillogott a császár szeme előtt a parttalan, kristálytisza óceán. Kék vize ragyogott, mint egy hatalmas nefrittükör³.

– Miért nincs hal ebben a tengerben? – kérdezte a császár, amikor belenézett.

Ma Liang apró pöttyöket szórt a képre bűvös ecsetjével, és tüstént a szivárvány minden színében pompázó halak bukkantak fel a vízben. Sustorgott a tenger csapdosó uszonyaik körül, vidoran fickándoztak egy darabig, aztán lassan elúsztak, be a nagy víz közepe felé. A császár elragadtatva bámulta a tarka

³ Féldrágakő.

halsereget; s amikor a halacszkák már-már eltűnedeztek a távoli mélyben, türelmetlenül ráparancsolt a legényre:

– Gyorsan-gyorsan! Fess nekem egy szép hajót! A halak után akarok menni!

Ma Liang hatalmas vitorlást festett a vízre. Beszállt a császár, a császárné, a hercegek és hercegkisasszonyok, beszállt a sok miniszter és udvaronc. Néhány ecsetvonással szelet is festett Ma Liang. Fonom fodrok borzolódtak a vízre, és a vitorlás előresiklott. A császár azonban kevesellte a sebességet. A hajó orrában állva süvöltötte a part felé:

– Erősebb szelet!

Néhány erélyes ecsetvonás a bűvös ecsettel, és máris nagy szél kerekedett. A tenger felmorajlott, s dagadó, fehér vitorlákkal szökkent a hajó a tenger közepe felé. Ma Liang újabb és újabb ecsetvonásokkal növelte a szelet. Bőgött a tenger, tornyos hullámok csaptak egymásnak, a hajó hánykolódott.

– Csendesedjék a szél! – ordított a császár tele torokkal. – Csendesedjék már, hallod-e!

De Ma Liang mintha mit sem hallott volna. Serényen forgatta a bűvös ecsetet. Veszett haraggal hánykolódott a tenger, hullámok csaptak át a fedélzeten.

A császár bőrig ázva kapaszkodott a főárbocra, és öklét rázva üvöltött át a szélen.

Ma Liang azonban semmivel sem törődve festett, festette a szelet! Forgószél űzött fekete felhőt maga előtt, elsötétült az ég, roppant hegyként tornyosultak a hullámok a hánykolódó hajó fölé, tajtékzó tarajuk az eget söpörte. Ekkor eget-földet rázó csattanással villám cikázott át az égen, a hullámok ráomlottak a hajóra, pozdorjává törtek az árbocok, és a hajó örökre eltűnt a hullámok mélyén. A császár minisztereivel együtt a tenger mélységes fenekére süllyedt.

A császár halála után Ma Liangnak és varázsecsetének híre messze földön elterjedt. De hogy magával Ma Lianggal mi történt aztán, biztosan senki sem tudja. Sokan azt mesélik, hogy visszatért szülőfalujába, és ott élt régi barátaival, míg meg nem halt. Mások azt mesélik, hogy bolyongott a világban, és bűvös ecsetjével mindenütt valóra festette a szegény nép álmait

(A kínai mese forrása: Bajzáth Mária (vál.) (2016): Így megyek az iskolába. Népmesék a világ minden tájáról 6-8 éveseknek Népmesekincstár 3. Kolibri kiadó.)

Hogyan tanult meg az ember ünnepelni, dalolni és táncolni?

Valamikor réges-régen a tengerparton élt egy ember meg egy asszony. A férfi nagy vadász volt, vadászútjai során messzi tájakra is elkóborolt; máskor meg kajakba ült, tengerre szállt, hogy fókát ejthessen el. Embert soha sem láttak, emberlakta helyekre még vadászútjai során sem tévedt a tengerparti férfi.

Egy napon fiuk született. Ahogy a fiú fölcseperedett, az apja íjat adott a kezébe, megtanította nyilazni. A fiúból hamarosan éppen olyan jó szemű, biztos kezű, nagy vadász lett, mint az apja volt. Hanem egy este hiába várták haza, csak nem jött. Várták reggelig, vártak, amíg ismét bealkonyul, a fiúnak se híre, se hamva nem volt. Apja, anyja a keresésére indult, de nyomát sem lelték, mindörökre eltűnt a fiú.

Született egy második fiuk. Belőle is nagy vadász lett, egy napon ő is elindult hazulról, csak úgy magányosan, ám neki is nyoma veszett.

Született egy harmadik fiuk. Belőle is nagy vadász lett. Már kicsi korában is apró nyíllal vette célba a vadmadarakat, és ahogy valamennyire megemberesedett, az apja odaadta neki eltűnt fivérei szép fegyvereit, nagy nyilait, ezekkel vadászott a harmadik fiú rénszarvasra meg más nagyvadra. Az apa már csak a tengert járta.

A harmadik fiú egy napon vadászat közben meglátott egy nagy sast. Az a sas először csak szitált a levegőben, aztán kerengeni kezdett a harmadik fiú felett. Az fölemelte íját, hogy leterítse, de a nagy madár villámgyorsan földre szállt, ledobta tollruháját, ember képében állt a harmadik fiú elé, és így szólt hozzá:

– Én az vagyok, aki megölte a két fivéredet. Megöllek téged is, ha nem teszel erős fogadalmat arra, hogy mikor hazatérsz, ünnepeket fogtok ülni, és ünnepeiteken dallal és tánccal vigadoztok.

– Megteszek mindent, amit kívánsz – mondta a harmadik fiú –, de nem tudom, mit jelenthet az, hogy ünnepet ülni, dalolni.

– Megfogadod-e, amire kérlek, vagy nem fogadod meg?

– Megfogadom, de akkor sem tudom, hogyan kell ünnepelni, dalolni, táncolni.

– Gyere velem, anyám majd megtanít mindarra, amit tudnod kell! A fivéridek nem akartak semmit sem megtanulni. Gyűlöltek az ünnepeket, gyűlöltek a dalt, ezért kellett meghalniuk. Te most gyere velem, és mihelyt megtanultad, hogyan kell a szavakat dalba szedni, hogyan kell örömeiket énekelni, örömtáncot járni, békességben hazatérhetsz.

Elindultak. Magas hegyeken keltek át. A sas nem sas, hanem ifjú ember képében járta a hegyeket, csillogott szépséges tollruhája. Hegyeken-völgyeken, sötét szorosokon mentek át, végül egy meredek sziklacsúcs tövébe értek. Fönn a sziklacsúcson egy ház emelkedett. Abból a házból körös-körül látni lehetett a síkságot, ahol az emberek vadásztak. Megmászták a hegyet. A ház elé értek. A házból különös hangok hallatszottak: kopp... kopp... kopp... – mintha ezer meg ezer kalapács dobbanna hatalmas üllőn.

– Hallasz-e valamit? – kérdezte a sas.

– Mintha ezer meg ezer kalapács dobbanását hallanám – mondta a harmadik fiú.

– Anyám szívének dobogását hallod. És most állj meg itt, várj rám, én bemegyek anyámhoz, és megmondom neki, hogy megérkezted.

A sas bement a házba. Hamarosan visszajött a harmadik fiúért. Most a sassal együtt ő is bement a házba, és ott meglátta a sas anyját. Öreg volt, megtört és szomorú. A fia fennhangon így beszélt hozzá:

– Elhoztam hozzád, anyám ezt az ifjút, aki erősen megfogadta, hogy ünnepet ül, amint hazatér az övéihez. De nem tudja, miként kell ünnepelni, hogyan kell a szavakat dalba szedni, dobolni, örömtáncot járni. Anyám! Az embereknek nincsenek ünnepeik, tanítsd meg ezt az ifjút, hogyan kell ünnepelni, dallal, dobszóval és tánccal örvendezni!

A sas anyja fölvidult. Megköszönte a fiának, hogy elhozta hozzá az ifjút, aztán így beszélt:

– Mindenekelőtt építsetek tágas, szép házat, ahol sokan összegyűlhetnek!

A sas és a harmadik fiú tágas, szép házat épített. A sas anyja azután megtanította a harmadik fiút arra, hogy miként kell dobot készíteni, hogyan kell ütemre dobolni, hogyan kell énekelni, táncot járni.

Mikor mindezt megtanulta, a sas visszakísérte az ifjút oda, ahol összetalálkoztak, onnan aztán hazament a szüleikhez. Apjának, anyjának rendre elmesélte, mi történt vele, hogyan tett erős fogadalmat a sasnak arra, hogy megtanítsa az embereket ünnepeket ülni, dalolni, tánccal vigadozni. Az apa és a fiú tágas, szép házat építettek. Azután vadászni mentek, nagy zsákmánnyal

tértek vissza, hogy bőségesen legyen hús a szép házban. Ezután dobokat csináltak, dalba szedték azt, amiben örömeiket lelték, megénekeltek a vadászatot, a napkeltét és a napnyugtát, megénekeltek azt is, amitől féltek: a viharokat, az égzengést és a sötétséget. Mikor már sok dalt tudtak, a harmadik fiú nagy útra indult, hogy vendégeket hívhasson az ünnepségre. Messze vidékeket járt be, emberekkel találkozott, emberekkel, akik párosával jártak, és farkasok, rókák meg más vadak bőrét viselték. A tágas ház megtelt vendégekkel. Megkezdődött az ünnepség. A vendégeket jóltartották hússal, mikor a hús mind elfogyott, ajándékokat osztottak szét köztük. Az apa és a fiú ezután daloltak és táncoltak. Vendégeiket is megtanították dalolni, táncolni. Daloltak és táncoltak egész éjszaka, a dobok tamtamja úgy hangzott, mintha ezer meg ezer kalapács dobbanna hatalmas üllőn, úgy hangzott, mint a sas öreganyjának a szívdobogása. És csak mikor véget ért az ünnepség, és szétszéledtek a vendégek, csak akkor vette észre az apa és a harmadik fiú, hogy a vadak prémjét viselő ember formájú vendégek voltaképpen állatok voltak. Az öreg sas küldte őket, és olyan nagy volt a dal meg a vigasság ereje, hogy a rókák, a farkasok meg a többi vad, az ünnepség idejére mind emberré változhattak.

Egyszer ismét vadászútra indult a harmadik fiú. Ismét találkozott a sassal, és az ismét elvitte őt az anyjához. Az öreg sas már nem volt öreg, megfiatalodott, vidám volt és erős, mert mikor az emberek ünnepet ülnek, dallal, tánccal vigadoznak, minden öreg sas megfiatalodik.

Azóta is a sas a dal, a tánc, az ünnepek szent madara.

(Az eszkimó mese forrása: <https://mek.oszk.hu/06000/06011/06011.htm>)

Adventi népköltés

Advent, Advent,

gyertya ég,

egy–kettő,

három, négy,

Kis Jézuska,

üdvözlégy.

(magyar népköltés)

Szép karácsony ünnepén...

Szép karácsony ünnepén,

az a kívánságom,

legyen boldog mindenki

széles e világon!

Itt is, ott is, mindenütt,

legyen mindig béke!

Szeretet lakozzon az

emberek szívében.

(magyar népköltés)

A kis fa

Hol volt hol nem volt, volt egyszer egy apró fácska egy magas hegycsúcson. A kis fa arról álmodozott, mi lesz majd belőle, ha megnő. Éjjel a fácska vágyakozva nézett a csillagokra, amelyek úgy szikráztak fölötte, akár a gyémánt és kiabált nekik:

– Szeretnék kincsesláda lenni! Beborítva arannyal, és telve gyönyörű drágakövekkel. Én leszek a legcsodálatosabb kincsesláda az egész világon! Múltak az évek. Eső jött, aztán napsütés, és a kis fa egyre nagyobbra és egyre magasabbra nőtt.

Egy szép napon egy favágó ballagott fel a hegyoldalon. Megpillantotta fát, és azt mondta:

– Csodálatos ez a fa! Éppen erre van szükségem.

És a fa eldőlt a fényesen csillogó fejsze csapásai alatt.

– Most lesz belőlem szép kincsesláda – gondolta a fa -, csodás kincseket kapok majd.

Egy asztalos műhelyében kötött ki. De az asztalos nem gondolt kincsesládára. Gyakorlott keze alól egy jászol került elő. A szép fa nem gyémánttal és drágakövekkel lett tele, hanem fűrészporral és szénával az éhes állatok számára. Sok – sok nap telt el és sok – sok éjszaka. A fa már majdnem elfelejtette egykori álmát, amikor egy éjjel angyalok szálltak és egy fénylő csillag gyúlt ki éppen a fölött az istálló fölött, amelyikben a jászol állt.

Vándorok érkeztek és egy fiatal nő fektette gyermekét a jászol puha szalmájára. – Bárcsak jobb helyet készíthetnék neki! – sóhajtott fel a férfi, aki mellette volt. Az anya megszorította a kezét és mosolygott. A fényes csillag rásütött a fényes és erős fára.

– Ez a jászol a legjobb hely neki! – mondta az asszony.

És a fa tudta, hogy teljesült az álma, kincsesláda lett belőle. Benne volt a világ legnagyobb kincse.

*(A norvég legenda forrása: https://www.szepi.hu/irodalom/kedvenc/kt_008.html.
A mesét az internetes forrás felhasználásával újramesélte: Bajzáth Mária)*

A negyedik bölcs

A három napkeleti bölcs történetét mindenki ismeri. A negyedikről mesélek most nektek...

Élt egy ember Ekbatan városában a perzsa hegyek közt, Artabánnak hívták, és mélységes áhítattal és lelkesedéssel készülődött a Megváltó születésére. Eladott mindent, amije csak volt, az összes vagyonát és a háza árát is ajándékokra költötte. Három különleges drágakövet vett: egy zafírt, ami úgy ragyogott, mint az éjszakai égbolt, egy rubint, mely mélyebben izzott, mint a naplemente, és egy igazgyöngyöt, mely tisztább volt a magas hegyek hófedte csúcsainál.

Amikor egy ragyogó fehér csillag fénylett fel az égen, Artabán tudta: ez a jel, és útnak indult a három ajándékkal, hogy találkozzon a három bölccsel: Gáspárral, Menyhérttel és Boldizsárral az előre megbeszélte helyen.

Napokon keresztül ügetett gyors lábú lován; az utolsó napon pedig már vágtatott, hogy időben érkezzen a találkozóhelyre. A szíve könnyű volt és vidám: éjjelente látta a csillagot az égen, és alig várta már, hogy a saját szemével láthassa a Megváltót.

Háromóránnyira volt még a templom, így hát vágtatott tovább. Egy datolyapálma-ligetben lova megtorpant. Artabán egy idős férfi alakját vette ki a sötétben, aki az úton feküdt. A bőre sárga volt a mocsárláz miatt. Artabán nem tudta, mit tegyen. Ha segít a férfinak, nem ér oda a találkozóhelyre, és a többiek nélküle indulnak el. De ha most továbbmegy, a férfi meghal.

– Uram, vezess engem a szent úton! – imádkozott.

A haldoklóhoz lépett Artabán, és árnyékos helyre vitte, meglazította a ruházatát, vizet vitt neki, hogy megitassa és megmosdassa. A tarisznyájából orvosságot vett elő, hogy csillapítsa a lázát. Majdnem egy egész napig ápolta a beteget, mire az jobban lett, és lábra tudott állni; akkor a lován bevitte a legközelebbi faluba. Eladta a zafírt, hogy kifizesse a szállását, és pénzt adott a fogadósnak, hogy gondoskodjon róla, amíg fel nem épül. Így már csak két ajándéka maradt a Megváltó számára.

A férfi észrevette, hogy jótevője gondterhelt; megkérdezte, mi nyomja a szívét. Amikor Artabán elmondta neki, hogy minden bizonnal lekéste a találkozót a három bölccsel, az öreg szelíden Artabánra mosolygott.

– Segítettél nekem, és én semmit nem adhatok cserébe, talán csak ennyit: prófétáink megmondották, a Messiás Betlehemben fog megszületni. Áldjon meg az Isten utadon, és vigyen el biztonságban oda!

Artabán sietett Betlehem felé, amilyen gyorsan csak tudott; szerette volna még időben beérni a többieket, hogy láthassa az újszülöttet. Később ért Betlehembe,

mint Gáspár, Menyhért és Boldizsár, akik megtalálták Máriát és Józsefet a kis Jézussal, és lábához fektették ajándékaikat, az aranyat, tömjént és mirhát. Artabán az utcákat járta, magánál tartotta a rubint és az igazgyöngyöt, hogy a kis Jézusnak adhassa, ám egy alacsony kőházból csendes énekszót hallott, egy asszony énekelt. Belépett. A házban egy anya ringatta álomba a gyermekét. Artabán kérdésekkel halmozta el az asszonyt: jártak-e ott napkeleti bölcsék, merre mentek, hol találja a Megváltót? Az asszony, kisgyermekét ringatva a karján, készségesen válaszolt: igen, a három bölcs jött és ment, ajándékokat hagytak a názareti Máriának és a kisdednek, nem, a család már nincs a városban, előző éjjel eltűntek, azt rebesgetik, talán Egyiptom felé indultak. Artabán csalódottan töprengett, vajon mit kellene most tennie, hol kereshetné a Megváltót... Ekkor sikoltás hallatszott az utca felől, és rémült asszonyok csapata rohant el a ház előtt, karjukban a gyermekeikkel.

– Meneküljtek! Mentsétek a fiaitokat! Heródes katonái megölnék minden újszülöttet!

Artabán látta az asszony arcán a rémületet, ahogy magához szorította a kisfiát, de a katonák már dörömböltek is az ajtón Heródes nevében.

– Isten nevére kérlek, mentsd meg a gyermekem! – könyörgött az asszony. Az anya elsápadt, szorosán magához ölelte a kisdedet. Artabán gyorsan az ajtóhoz szaladt, széles vállalai betöltötték a nyílást. Katonák véres karddal rohantak az utcán. Megpillantották a szálfatermetű férfit az ajtóban, és megtorpantak a meglepetéstől.

– Magam vagyok itt – mondta szelíd nyugalommal Artabán, és hogy szavainak nyomatékot adjon, előhúzta a rubint. Szeméből olyan sugárzás áradt, melytől még a leopárdok is meghunyászkodtak volna.

A kapitány mohó vigyorral vette el a követ, és hangosan felkiáltott:

– Tovább! Itt nincs gyerek!

Mit tettem? – gondolta Artabán. – Elpazaroltam a Megváltó ajándékát... De ahogyan az asszonyra és a gyermekre nézett, tudta, hogy nem volt hiába.

– Isten áldjon meg azért, amit értünk tettel, ő kísérjen az utadon! – mondta az asszony.

Artabán Egyiptomban folytatta útját, a szent családot kereste Betlehemből, majd továbbment, és Alexandria városában betért egy héber pap házába, aki jól ismerte a próféciákat:

– Ne felejtsd, a királyt, akit keresel, nem palotában találod, és nem is a gazdagok és hatalmasok közt. Akik őt keresik, jól cselekednek, ha a szegényekhez fordulnak.

Így hát Artabán bejárta azokat a városokat, falvakat, ahol a szegények éheztek, ahol a pestis pusztította az ifjakat és a véneket. Nem talált királyt, akit szolgálhatott volna, de sok embert talált, akiknek segíthetett. Etette az éhezőket, felruházta a nincsteleneket, meggyógyította a beteget, és közben őrizte az egyetlen megmaradt ajándékot: a gyöngyöt.

Hosszú, gyötrelmes évek teltek el, épp harminchárom, és Artabán haja fehérebb lett, mint a hó. Megfáradtan, halálra készen, de még mindig a királyt kutatva Jeruzsálembé vetődött. A zsidó húsvét időszakában volt ekkor. Nagy zsidó és izgatottság verte fel a várost, a tömeg a damaszkuszi kapu felé sietett.

– Hová mentek? – kérdezte Artabán egy öregembertől.

– A Golgotára. Két embert fognak megfeszíteni ott, és egy harmadikat azért, mert azt állította, hogy ő a zsidók királya.

Az öreg, megöszült bölcs évek óta először mosolygott, és azonnal útra kelt.

Végre tudta, hol keresse a Megváltót.

Útnak indult a tömegben a Golgota felé, remélve, hogy az utolsó drágakövel még meg tudja váltani Jézus szabadságát és életét. Ahogy azonban az emberek sűrűjében utat próbált törni magának, kiáltozásra lett figyelmes: katonák vonszoltak egy fiatal lányt a város felé.

– Ments meg! – zokogott a lány. – Apámmal érkeztem Perzsiából, de ő meghalt, és adósságban hagyott. Most el akarnak adni rabszolgának. Könyörgök, segíts rajtam!

Artabán a lányra nézett, azután a Golgotára; előhúzta az erszényéből az igazgyöngyöt, amely sosem volt olyan fénylő, mint akkor, és egy pillanatig szomorúan nézte.

– A Megváltónak őrizgettem – mondta végül. – De úgy tűnik, méltatlan vagyok rá, hogy ajándékot adjak neki. Tessék, húgom! Váltsd meg velem a szabadságodat!

A következő pillanatban elborult az ég, mennydörgött és villámlott, megrázkódott a föld; sűrűn kezdett szakadni az eső, és mindenki menekült. Az ősz Artabán lerogyott az út szélén; a lány pedig fölé hajolt, hogy felsegítse. Bölcs arca ragyogott; felfelé nézett valakire, akit csak ő láthatott. Beszélni kezdett, mintha felelne a hangnak:

– Ha láttam volna nélkülözésed, ó, Uram, éhséged és szomjad csillapítottam volna! Számkivetettként a házamban otthont nyújtottam volna. Harminchárom évig kerestelek, de nem leltem nyomodra, nem segítettem neked, királyom. Elhallgatott.

Valahonnan a magasból csendesen és szelíden így szólt egy hang:

– Bizony mondom néked, ha megcselekedted ezeket akár a legkisebb testvéremmel is, velem cselekedted meg!

– De mikor, Uram? – rebegte alig hallhatóan Artabán. – Mikor etettelek? Mikor itattalak? Mikor ápoltalak? Harminchárom esztendőn át kerestelek, és sohasem láttam az arcod...

És a vihar közepén egy alig hallható hang válaszolt neki, talán nem is hallotta más:

– Bizony mondom néked, amit a szenvedőkért tettél, azt értem tetted. Ez volt a te ajándékod nekem.

A szavak hallatán békés ragyogás világította meg Artabán arcát: olyan volt, mint a hajnal első sugara egy havas hegycsúcson. Hosszan sóhajtott még egy utolsót, megkönnyebbült. Útja a végéhez ért. Ajándékait elfogadták immár.

A negyedik bölcs megtalálta királyát.

*(Orosz legenda, Henry van Dyke története és sok-sok mesélő nyomán
újramesélte: Bajzáth Mária)*

Találós kérdés december

Tizenketten útra kelnek,
s amint mennek, mendegélnek,
egy-egy mindig lemarad.

Az út végén a legvénebb
már csak egymaga halad.

Mi az? (december)

A tejút az angyalok útja

Az angyalok útján sorakoztak az angyalok, amikor a kis Jézus születését várták. Két ága van, egyik Názáretbe visz, Szent Mihály arkangyal ezen az úton ment Szűz Máriához megkérni őt, hogy legyen édesanyja az Üdvözítőnek. A másik Betlehembe, ezen vitte a hírt az angyal, hogy megszületett a Megváltó.

A földön meg, ahol ment a Szent Család, a virágok mutatták meg a népnek, hogy kik mennek az úton. Mert minden virág, amerre csak jártak, kivirágzott. Éjfélkor, amikor Szűz Mária meg kellett, hogy szülje Jézust, egy egész pászta szőlő szépen kivirágzott és megért, és azt adta Szűz Mária Jézuskának. Kinyílt az utak szélén a fehér liliom, a kék nefelejcs, amikor Mária ment szülni és ő mindegyiknek nevet adott. Így lett a virágoknak nevük, hogy őrizzék Mária emlékét.

(A Parasztbiblia szövegét újramesélte: Bajzáth Mária)

Archaikus népi imádság

Ég szülte Földet,

Föld szülte fát,

Fa szülte ágát,

Ága szülte bimbáját,

Bimbaja szülte Szent Annát,

Szent Anna szülte Máriát,

Mária szülte Krisztus Urunkat,

A világ megváltóját.